

УДК 574(477.9)

**Антоновський О.Г., Демченко В.О., Демченко Н.А.,
Вінтер Г.М. (Україна, Мелітополь)**

ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ БІОЛОГІЧНИМ РІЗНОМАНІТТЯМ ЗАТОКИ СИВАШ В МЕЖАХ ДЖАНКОЙСЬКОГО РАЙОНУ АР КРИМ

Антропогенний тиск на гідроекосистеми регіону в другій половині ХХ ст. докорінно змінив історично сформовані гідроекосистеми. Найбільш впливовим антропогенним чинником в Сиваші є скиди прісної води з Північнокримського каналу. Значна кількість прісної води, що скидається у водойму, призвела до опріснення значних акваторій в центральній частині Східного Сивашу [1]. Такі зміни потребують постійного контролю та розробки менеджмент-планів управління екологічною ситуацією в Сиваському регіоні. Матеріал для даного повідомлення зібраний в 2003 – 2004 рр. в рамках українсько-голландського проекту “Towards Improved Water Management in Ukraine” за підтримки Wetlands International через грант Міністерства сільськогосподарства, природоуправління та рибальства Нідерландів.

На основі аналізу показників біологічного різноманіття нами визначені найбільш цінні акваторії затоки Сиваш в межах Джанкойського району АР Крим (табл.).

Таблиця – Характеристика найбільш цінних акваторій в водоймах Джанкойського району.

Акваторія	Основні біотопи	В чому цінність	Рекомендації з охорони
Стефанівська затока північніше с. Стефанівка	Екотонні комплекси, відкрита акваторія Сивашу.	Високе біорізноманіття.	Стабілізувати прісноводні скиди в Сиваш і контролювати їх якість.
Затока Сивашу північніше півострова Тюп–Тархан	Відкрита акваторія Сивашу з глибиною 1,5 – 2,5 м, кормові мілководдя в західній частині.	Висока промислова концентрація піленгаса, рибпродуктивність, місце нересту хамси, атерини.	Обмеження використання моторних човнів і заборона вилову під час нересту риб. Підвищення ефективності охорони.
Рибоводні ставки	Штучні водойми в руслах малих річок.	Перспективні акваторії для риборозведення.	Зберегти гідрологічні та гідрохімічні умови.
Чонгарська затока	Солоні мілководдя глибиною до 1,5 м.	Можливість організації рибоводного господарства.	Забезпечити солоність на рівні 20 – 30 г/л.
Нижня частина р. Победної	Прісноводні мілководні розливи.	Місця нересту прісноводних риб.	Заборона гідротехнічного будівництва. Дотримання норм водного кодексу.

Виявлені основні загрози біорізноманіттю водойм Джанкойського району. *Прямі загрози:* хімічне забруднення акваторій; гідротехнічне будівництво. *Опосередковані загрози:* вселення нових небажаних видів гідробіонтів у Сиваш; фрагментація екотопів; опріснення Сивашу; нестабільність об’ємів прісноводних скидів в Сиваш; загострення соціальних проблем.

Стратегія управління біорізноманіттям гідроекосистем у Джанкойському районі може реалізуватися за трьома сценаріями. *I сценарій:* зменшення об’ємів прісноводних скидів з Північнокримського каналу в Східний Сиваш до 0,5 млн. м³ на рік; середня солоність буде коливатися в межах 25-30 г/л. *II сценарій:* стабілізація прісноводних скидів на рівні 1 млн. м³ на рік; середня солоність в Східному Сиваші встановиться в межах 10-20 г/л. *III сценарій:* збільшення об’ємів прісноводних скидів до 2 млн. м³ на рік; середня солоність акваторій Сиваша становитиме 5-10 г/л. Для успішного управління біорізноманіттям гідроекосистем Джанкойського району необхідно реалізувати наступні заходи: стабілізувати рівень прісноводних скидів у Сиваш; запровадити контроль якості води; стимулювання розвитку рибоводних господарств; підвищити ефективність контролю над використанням водних живих ресурсів; створення Національних парків, ландшафтних регіональних парків, приватних туристичних зон і т.і.; формування системи моніторингу Сивашу.

Література

1. Демченко В.О. Динаміка видового складу риб Східного Сивашу у зв’язку з трансформацією водойми // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія. Спеціальний випуск “Гідроекологія”. – 2005. – № 4 (27). – С. 65-67.